

Вяра

18.09 по еретическия, †05 септември по православния календар - Свети пророк Захария и света праведна Елисавета - родители на свети Иоан Предтеча. Свети мъченици Урбан, Теодор, Медимн и много с тях. Св. мъченик Авдий. Св. мъченици Теофан и Тивея

Житие на свети пророк Захария (I в.)

Свети пророк Захария.
Фрагмент от стара икона

Свети пророк Захария, свещеник от потомството на Итамар, син Ааронов, имал жена Елисавета, която също била от Аароновия род. Светото Евангелие свидетелства за Захария и Елисавета, че те били украсени с всички добродетели и водели непорочен живот. За тях светият апостол и евангелист Лука казва: *"И двамата бяха праведни пред Бога,*

постъпвайки безпорочно по всички заповеди и наредби Господни" (Лук. 1:6). За това, че животът им бил наистина благочестив, свидетелства и тяхната свята издънка, честният и славен пророк, Предтеча и Кръстител Господен Йоан. В Писанието е казано: *"по плодовете им ще ги познаете"* (Мат. 7:16.): наистина, плодът от добро дърво не може да бъде лош, защото, както казва същото Писание: *"и ако коренът е свет, свети са и клоните"* (Рим. 11:16.). Затова и святата клонка - Йоан - могла да произлезе само от свят корен.

*Света праведна Елисавета.
Древна стенопис от
Цаленджихе, Грузия*

Свети Захария, бащата на Предтечата, свещенствал в Иерусалим в дните на цар Ирод. Той бил от дневната Авиева смяна, тоест от Авиевия род, чийто ред бил в осмата седмица. За тези смени се разказва следното.

Цар Давид, виждайки, че Аароновият род е станал твърде многоброен, така че не било възможно всички

заедно да служат в храма, разделил потомците на Аарон на двадесет и четири смени или лика, така че те, всеки в своята седмица, да извършват служение в храма. Във всяка отделна смяна царят избрал един честен мъж и го поставил за началник на лика, така че всяка смяна имала свой главен свещеник, а смяната наброявала повече от пет хиляди свещеници. За да няма спорове между главните свещеници за това, кой да служи със своя лик първата седмица, кой втората, кой третата и т. н. до двадесет и четвъртата, те хвърлили жребий и според жребия направили разпределение; към този веднъж установен ред се придържали до настъпването на новата благодат, така че потомците на всеки свещеник спазвали реда си според жребия, който се падал на техния прародител. Осмият жребий се падал на свещеник Авия (1Парал. 24:10), в числото на чиито потомци бил и свети Захария; затова той служел в храма в осмата седмица заедно със своята смяна, защото бил главен над всички останали свещеници от смяната.

Веднъж, когато Захария, спазвайки реда си, служел пред Бога - по обичая на свещениците, трябвало да влезе в храма Господен, за да закади; в същото това време множество народ се бил събрал на молитва.

Влизайки в светилището, свети Захария забелязал Ангел Господен, стоящ от дясната страна на кадилния жертвеник. При вида на Ангела Захария бил обзет от страх, но Божият пратеник го успокоил и казал: "Не бой се, Захарие". И утешил праведния свещеник, възвестявайки му, че молитвата му е благоугодна пред Бога; вслушвайки се в нея, Господ ще му дари милост: Той е благословил неговата жена Елисавета, избавяйки я въпреки напредналата ѝ възраст от безплодието и

тя ще роди син Йоан, едноименен на благодатта (Името Йоан (от гръцки) означава "благодат Божия", бел.ред.), който с раждането си ще донесе радост не само на родителите си, но и на множество хора: "и мнозина - добавил Ангелът - ще се зарадват за раждането му" (Лук. 1:14). Ангелът възвестил на свети Захария и за това, че неговият син ще бъде велик пред Господа не тялом, но духом; той ще бъде постник и ще води такъв въздържан живот, както никой друг; и наистина такова било и свидетелството на Самия Син Божий за него: "дойде Йоан Кръстител: нито хляб яде, нито вино пие" (Лук. 7:33). Ангелът предсказал, че Йоан ще се изпълни с Дух Свети още от утробата на майка си и много от Израилевите синове ще обърне към истинния Господ Бог, че ще бъде Христов Предтеча в духа и силата на пророк Илия (Тоест със същата несъкрусима ревност и нравствено могъщество, с каквито някога действал великият ревнител по Бога пророк Илия., бел.ред.) и ще подготви народа за приемането на Господа Спасителя.

Като чул всичко това, свети Захария бил удивен и поразен и не се решил да вярва на казаното; то му изглеждало странно поради това, че Елисавета била неплодна и двамата вече били ма преклонна възраст. И казал на Ангела:

- Как да повярвам на това? Аз вече съм стар, а и жена ми, която никога не е имала деца, е в напреднала възраст.

Тогава Ангелът му отговорил:

- Аз съм Гавриил, който предстоя пред Бога; пратен съм да говоря с тебе и да ти благовестя това. И задето не повярва на думите ми, ще бъдеш ням и няма да кажеш нито дума дотогава, докато не се изпълни всичко.

Понеже свети Захария, докато беседвал с Ангела в олтара, се забавил, народът, който бил в църквата, се удивлявал на това.

И когато излязъл пред народа, Захария бил принуден със знаци да показва, че е онемял; тогава присъстващите разбрали, че е имал видение в олтара.

Като свършил смяната си, Захария се върнал в дома си, намиращ се в планинската страна, в Иудовия град Хеврон. Този град бил един от тези, които били дадени по жребий на потомците на Иуда и предназначени за свещениците.

Когато възвестеното от Ангела се изпълнило и света Елисавета, която дотогава била неплодна, родила Йоан, а Захария написал името на подадената му дъсчица, устата и езикът му се развързали и той проговорил, благославяйки Бога. Изпълнен с Дух Свети, той започнал да пророкува, казвайки:

"благословен е Господ, Бог Израилев, задето посети и извърши избавление на Своя народ и издигна за нас в дома на Своя отрок Давида рог на спасение (както възвести през устата на Своите свети от века пророци)... И ти, младенце, ще се наречеш пророк на Всевишния, понеже ще вървиш пред лицето на Господа, за да приготвиш Неговите пътища" (Лук. 1:68-70,76.).

Но ето, настъпило времето, когато се родил нашият Господ Иисус Христос във Витлеем и влъхвите, дошли от изток, виждайки чудесната звезда, възвестили на Ирод за новородения Цар. Тогава Ирод, като изпратил войници във Витлеем, за да избият всички деца, заповядал да умъртвят и сина на Захария, за когото много бил слушал. На Ирод било известно всичко, което се случило по време на Йоановото раждане; тъй като самите събития, които станали тогава, предизвикали страх и изумление у околните жители. Всички

иудеи говорели за тези чудесни събития; мълвата стигнала и до Ирод. Всички слушащи слагали на сърцето си случилото се и говорели: "какво ли ще бъде тоя младенец" (Лук. 1:66)?

Сега Ирод, спомняйки си за Йоан, си помислил: "този няма ли да бъде цар Иудейски?" Замисляйки да го умъртви, царят отделно пратил убийци в дома на Захария, но изпратените не намерили свети Йоан. Защото, когато започнало безмилостното избиване на децата във Витлеем, стенанията и воплите се чували и в Иудовия град Хеврон, където живеели свещеници, тъй като той се намирал недалече от Витлеем; и разбира се, в Хеврон скоро разбрали за причината за този вопъл. Тогава света Елисавета, вземайки своя син, отрока Йоан, който тогава вече бил на половин година, избягала с него в планината. А в това време свети Захария се намирал в Йерусалим, извършвайки обичайната служба по реда на своята смяна. Укривайки се в планината, Елисавета дълго се молела на Бога да защити нея и сина ѝ. Като видяла войниците, които внимателно търсели бегълците и вече били наблизко, тя с ужас извикала на най-близката скала: "планино Божия, приеми майката и сина!" Скалата в същия миг се разтворила, приела ги в себе си и така те се скрили от настигащите ги убийци.

Като не намерили тези, които търсели, изпратените се върнали при царя без нищо. Тогава Ирод изпратил заповед до свети Захария в храма да му предаде своя син Йоан.

- Аз служа на Господа Бога Израилев - отговорил на това свети Захария, - и не зная къде е сега моят син.

Разгневен, Ирод втори път изпратил хора при него и им заповядал да убият самия Захария, ако не им предаде сина си. Свирепите убийци се нахвърлили като зверове, стремейки се незабавно да изпълнят заповедта на царя, и яростно извикали на Божия свещеник:

- Къде си скрил сина си? Дай ни го, защото така е заповядал царят; ако не ни дадеш сина си, сам ти ще загинеш от люта смърт.

На това свети Захария отговорил:

- Вие ще убиете тялото ми, а душата ми ще приеме Господ.

Тогава убийците се нахвърлили върху свети Захария и го убили между църквата и олтара, както им бил заповядал царят; пролятата кръв на светеца се сгъстила върху мрамора и се втвърдила като камък за свидетелство и вечно осъждане на Ирод; а света Елисавета, пазена от Бога, заедно със сина си живеела в разтворилата се планина. По Божие повеление за тях там се устроила пещера, избликнал извор с вода, а над пещерата израсла финикова палма, отрупана с обилен плод. Когато майката и синът искали да ядат, дървото се наклонявало, давайки им плодовете си за храна, а след това отново се изправяло.

Четиридесет дни след убийството на Захария света Елисавета, майката на Предтечата, се преставила в тази пещера, а свети Йоан бил хранен от ангел до достигането на пълнолетие и пазен в пустинята до деня на явяването си пред израилтяните.

**Тропарь пророку Захарии и праведной Елисавете,
родителям Иоанна Предтечи**

глас 2

Праведных твоих Захарии и Елисаветы,/ Господи, память
празднующе,/ теми молим Тя:// спаси души наша.

Тропарь пророку Захарии, отцу Иоанна Предтечи

глас 4

Священства одеждею обложен, премудре,/ по закону Божию
всесождения приятна священнолепно приносил еси, Захарие,/ и
был еси светильник и зритель тайных,/ знамения в тебе
благодатинося явственно, всемудре,/ и, мечем убиен быв в
храме Божии,/ Христов пророче, с Предтечею моли// спастися
душам нашим.

*(Облечен в свещенческа одежда, премъдри, по Божия
закон свещенолепно си принасял приятно всесъжение,
Захарие, и си бил светилник и зрител на тайните, явно
носейки в себе си знамението на благодатта, премъдри: бил
си убит с меч в Божия храм, Христов пророче, а Предтеча
моли да се спасят нашите души.)*

Кондак пророку Захарии, отцу Иоанна Предтечи

глас 3

Пророк днесь и священник Вышняго,/ Захария предложи,
Предтечев родитель,/ трапезу своея памяти,/ верныя питая,
питие бо правды всем растворив,/ сего ради скончается,//
яко божественный таинник Божия благодати.

*(Пророк и свещеник на Всевишния, днес Захария,
Предтечевият родител, предложи трапеза за своя памет,
хранейки верните, приготвил питие от правда за всички;
затова и прие кончина като Божествен таинник на
Божията благодат.)*

Кондак праведной Елисавете, матери Иоанна Предтечи

глас 4

Яко луна́ полна́,/ свет правды от мысленнаго Сólнца,
Мессии, прияла еси́/ и во всех за́поведех Господних с Захáрией
ходи́ла еси́,/ боговозлюбленная Елисовéто. / Достóйными ўбо
тя пёсньми ублажа́юще,/ всещéдраго Свёта, просвещáющаго

всех,// Гóспода велича́ем.

(Като пълна луна си приела светлината на правдата от мисленото Слънце – Месията и във всички Господни заповеди си била заедно със Захарию, боговъзлюбена Елисавето: облажавайки те с достойни песни, величаем Господа, просвещаващ всички с всещедра светлина.)

Молитва пророку Захарии и праведной Елисавете, родителям Иоанна Предтечи

Боже святой и во святых почиваяй, трисвятым гласом на небеси от ангел воспеваемый, на земли от человек во святых Своих хвалимый, давый Святым Твоим Духом коемуждо благодать по мере дарования Христова, и тою поставивый Церкви Твоей Святей овы апостолы, овы пророки, овы же благовестники, овы пастыри и учителя, ихже словом проповеди, Тебе Самому действующему вся во всех, мнози совершишася святии в коемждо роде и роде, различными благодетельми благоугодившии Тебе, и к Тебе, нам образ добрых подвигов своих оставивше, в радости прешедший, готови, в немже сами искушени быша, и нам напаствуемым помогати. Сих святых всех и святого пророка Захарию и праведную Елисавету воспоминаая и их богоугодное похваляя житие, Тебе Самаго, в них действовавшего, восхваляю, и онех благотворения Твоя дарования быти веруя, прилежно молю Тя, Святе святых, даждь ми грешному последовати их учению, житию, любви, вере, долготерпению, и их молитвенною помощию, паче же Твоею вседействующею благодатию, небесныя с ними сподобитися славы, хваляще Пресвятое имя Твое, Отца и Сына и Святаго Духа во веки. Аминь.

В памет на светите мъченици Урбан, Теодор и Медимн и много други с тях († 370 г.)

При царуването на злочестивия Валент (1) арианите в Цариград имали голяма сила и разпростирали широко властта си, тъй като царят, заслепен от същата ерес, им помагал. Надигайки гонение срещу православните християни, те изгонили епископ Евагрий и силно притеснявали вярващите: едни биели, други хвърляли в тъмница, на трети разграбвали имуществото - с една дума, угнетявали ги по всякакъв начин. Силно скърбейки за това, вярващите се събрали тайно и решили да изпратят молба до царя, който тогава се намирал в Никомидия: ако не ги избави от арианите напълно, поне да отслаби притесненията им, за да не погинат докрай. За това дело избрали седемдесет мъже с духовен чин, крепки във вярата, силни в словото и отличаващи се с разум, начело с Урбан, Теодор и Медимн. Те се отправили на път и стигнали до Никомидия, и заставайки пред царя, усърдно го молели да ги помилва и защити от ръцете на арианите. Царят силно се разгневил срещу тях, но с нищо не показал, че се гневи, а тайно ги изпратил при епарха (2) Модест, заповядвайки му да ги улови и предаде на смърт. Епархът ги хванал, но се боял да ги накаже явно пред всички и за да не тръгне мълва сред народа, заповядал да качат всички на кораб и да пуснат слух, че заловените отиват на заточение; в същото време наредили на собствениците на кораба, когато навлязат в открито море, да се качат на лодка и да подпалят кораба със седемдесетте мъже, което те и направили; като наближили Астакийската дълбочина, те подпалили кораба със светите мъченици, като преди това сами се качили в лодка и се върнали при епарха, съобщавайки му за смъртта на тези мъже. Корабът загорял като свещ и бързо заплавал по морето, гонен от вятъра; плаващият кораб достигнал мястото, известно под името Дакидис; спирайки тук, корабът изгорял докрай, изпускайки от изгарящите тела на мъчениците дим, подобен на кадилно благоухание, издигащо се към Бога. Така завършили живота си

светците и върху тях се изпълнили думите от Писанието: “влязохме в огън и вода, и Ти ни изведе на свобода”. Изгаряни в огън и носени по водата, светите мъже се вселили в небесния покой (3), където, предстоейки пред престола на Владиката, се молят за нас: по техните молитви, Господи, дай и на нас да се удостоим с вечен живот. Амин.

1 Валент – римски император 364–378 г. после Р. Хр., правивши восточной половиной империи, ревностный покровитель ариан.

2 Епарх – греческое слово, обозначающее «начальник». Так назывались правители римских областей.

3 Это было в 370 г.

В памет на светия мъченик Авдий (V в.)

Свети мъченик Авдий Персидски. Миниатюра от стара ромейска минология

Този свят мъченик живял и пострадал в Персия. За това, че със своето учение привел мнозина към вярата в Христа, началникът на влѣхвите заповядал да го хванат и да го принудят да се поклони на слънцето и огъня и да се отрече от Христа. За своето твърдо изповядване на истинния Бог той

претърпял да го бият по слабините с пръчки, покрити с остри бодили. Четирима войници го били толкова дълго, че бил отнесен в дома си в безсъзнание, където скоро предал на Бога своята свята и блажена душа, славейки и благодарейки на Него и радвайки се, че се е удостоил да пострада за името на нашия Господ Иисус Христос (1).

1 Святий мученик Авдий пострадал в царствование персидского царя Издигерда (408-420 гг.).

В памет на светите мъченици Теофан и Тивея

Тези свети мъченици с дръзновение пред всички изповядали Христа истинния Бог, Творец и Промислител на всичко, а идолите нарекли глухи истукани. Те обърнали мнозина към истинната вяра. Езичниците ги хванали и много ги мъчили. Накрая свети Теофан бил закачен на дърво и рязан с трион, а сестра му Тивея умъртвили с удар от копие по шията. Двамата предали своите свети и блажени души в Божиите ръце, с хвалебна песен на уста (1).

1 Пострадали в начале II века в царствование императора Траяна.

В памет на светите мъченици Иувентин и Максим

(† 361-363 гг.)

*Свети мъченик
Иувентин. Фрагмент
от стара
стенопис. Косово
Сърбия*

Светите мъченици Иувентин и Максим воители пострадали при Римския император Юлиан Отстъпник, при когото заемали длъжността щитоносци. Веднъж Юлиан, като дошъл в Антиохия, поръсил с идоложертвена вода всички продавани на пазара храни и питиета, с което желяел да направи християните участници в своите нечестиви жертви. По това време тези двама Христови раби, присъствайки на едно угощение заедно с други воители, със скръб беседвали с тях за беззаконията на царя и казали думите на светите трима отроци, казани някога във Вавилон: “предаде ни в ръцете на беззаконни врагове, на най-омразни отстъпници и на неправоосъден и най-зъл цар по цяла земя”.

На сутринта един от присъстващите предал тези думи на царя.

Тогава царят извикал светите воители и ги попитал:

- Какво говорехте вчера на пира?

Те казали истината и повтаряйки същите думи, изобличавали царя и го укорявали в беззаконно отстъпничество.

Изпаднал в ярост, царят най-напред заповядал да ги бият безпощадно и да ги хвърлят в тъмница; след това в полунощ изпратил в тъмницата палач, който ги умъртвил в тъмничния мрак.

ЧЕТИ-МИНУТЕ

{{_LINK1_}}